

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$ an
9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foaie apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XVI.****Blaj, 28 Iulie 1906.****Numărul 31.**

Tulburările din Rusia.

De-o vreme îndelungată Rusia e teatrul unor svîrcoliri uriașe și a unor continue vărsări de sânge. E svîrcolirea uriașului popor rus pentru a scutura de pe grumazu-i jugul stăpânirii absolutiste. În timpul din urmă s'ar fi părut, că toate aceste tulburări au intrat într'un stadiu mai liniștit de-odată cu convocarea dumei, care avea să asigure, prin reprezentanța poporului, începutul unei ere noue, al unei ere cu caracter pronunțat constituțional.

Ca prin farmec s'au liniștit spiritele, jafurile și măcelurile au conținut, și lumea privea cu multă simpatie, cum vechiul sistem absolutistic se retrage binișor în fața curentului constituțional biruitor. Se aduceau elogiul pretutindeni marimosului Țar, care, înțelegând aspirațiunile poporului său, a dat prilej, ca acesta să și-le manifesteze în „dumă“ prin trimișii săi. Ici-colo mai cetiam abia despre vre-un măcel îndreptat în potrița Jidanilor, dar spiritele erau calmate acum și totul reîntra par'că în domeniul păcii.

S'au prezentat apoi în dumă trimișii poporului, cerând în numele lui estinderea libertății și distribuirii din pământul țării pe seama „mojicilor“ fără avere.

Nu se poate afirma cu siguranță, dacă Țarul s'ar fi împotrivit de-adreptul acestor postulate ale poporului, sau dacă el s'a pus împotriva lor numai constrâns fiind de ceilalți membri ai casei domnitoare, cari vedeau în lărgirea drepturilor mojicilor o scurtare a drepturilor lor dinastice sau aristocratice.

Fapt e, că дума a fost dizolvată fără vreme, spre mirarea tuturor, și mai ales spre mirarea membrilor ei, cari mergând la ședință, au aflat porțile încuiate. În manifestul ce l-a dat către popor, Țarul — pe un ton mai mult absolutistic, decât constituțional — spune că дума convocată din bunăvoința lui a depășit marginile, că membrii ei au pășit cu pretensiuni, cari nu se pot realiza și că дума se dizolvă, amânându-se până peste 9 luni. În același manifest Țarul se provoacă la fidelitatea poporului, căruia i-se pun în perspectivă promisiuni fru-

moase, ca d. e. împărțire de pământ etc.

Închiderea dumei a fost acompaniată de o concentrare de armată în măsură foarte mare.

Deputații dumei, surprinși, au plecat cu toții în Finlanda, spre a putea delibera mai în liniște, iscăbind cu toții un manifest către popor, provocându-i să nu mai plătească dare, să nănumai întrețină armată; manifestarea aceasta în ultima analiză, năue alteeva decât o provocare la revoluție.

Știri din ce în ce mai alarmante să răspândesc: că deputații ar fi hotărât pur și simplu detronarea Țarului, înlocuirea lui prin un guvern provizor, că armata însă și simpatizează cu pornirea aceasta.

Știrea aceasta din urmă este, fără îndoială, cea mai gravă, cu atât mai virtos, că nu avem motiv — după cele petrecute până acum în Rusia — a dubita asupra adevăratății ei.

Știrile acestea foarte grave, câștigă îndoie în însămnătatea lor prin faptul, că ele nu exprimă decât o parte a adevărului. Controlul sever, care se exercita totdeauna în Rusia asupra știrilor, cari se trimiteau în străinătate, este neasămănat mai sever încă, pe vremuri de tulburări așa de mari.

Se vestește greva generală — care s'ar fi și început prin greva oficanților dela tren, cărora are să le urmeze numai decât posta și telegraful — și apoi ceilalți toți. Se vor petrece — se petrec deja, poate — lucruri grozave, despre cari noi vom avea cunoștința numai foarte târziu.

Și cari vor fi urmările acestor tulburări, cari par a-și fi ajuns, cu dizolvarea dumei, maximul?

Una din două: va învinge masa răsculată a poporului și atunci anarhia are să prăpădească totul, neavând altă țintă concretă decât nimicirea actualei ordine de stat din Rusia; ori va învinge Țarul și cu ce-i vor rămănea credincioși, și atunci represaliile se vor porni cu îndoită putere.

În amândouă cazurile lucrul ne interesează deaproape, fiind vorba de o țară învecinată nouă. În caz că anarhia ar eși biruitoare, amestecul celorlalte state este necesar și inevitabil; biruind însă și pe mai departe sistemul absolutistic, ames-

tecul statelor străine ar rămănea poate, dar cine ar mai putea crede în dănuirea lui?

Astfel stând lucrul, nu putem privi decât cu mare îngrijire la tulburările aceste continue, al căror sfârșit tragic trebuie să se apropie cât mai curând.

„Învățători. — Opinia publică magiară cu privire la chestia naționalităților, să mișcă între două extreme. Sau poartă dispozițiuni volnice; sau predică deplină înfrățire. Amândouă sunt deopotrivă de greșite. Volnicia naște martiri. Înfrățirea le dă numai putere (naționalităților). Dorința de îngăduire față de naționalități, pe care în vremea din urmă a îmbrățoșat-o opinia publică, a umplut de îngrijorare pe aceia, cari cunosc însămnătatea și primejdiile chestiei naționalităților. S'a dovedit, că aparenta bunăvoința a naționalităților va înșela pe mulți și că va îndupleca legislația, ca față de ei, în cele mai importante chestiuni, să fie foarte îngăduitoare. Ne-am temut, că deputații naționaliști vor avea atâta simț de tactică, ca să abuzeze de această credință și cel puțin până atunci, până când se va descurca afacerea votului universal, își vor juca și mai departe rolul de prietini buni așa de rău cunoscuți. În această credință, spre bucuria noastră ne-am înșelat. Nădăjduim, că pășirea agresivă și prea pripită a deputaților naționaliști, își va avea înfrînșta sa asupra dorinței de concesiuni a opiniei publice — și că această înfrînșta va apăsa în chestia reformei dreptului de votizare și a revizuirii legii de naționalități.

În fața acestui rezultat, nu ne pare rău de vremea, ce s'a prăpădit cu desbaterea asupra adresei și a bugetului. Chiar și interpelările, făcute de către deputații naționaliști, nu mult vor scărșita din prestigiul națiunii magiare. De cumva au stricat ceva, atunci au stricat mai mult întreruperile și observările, ce s'au făcut la vorbirile deputaților naționaliști.

Națiunea magiară e stăpână în casa ei, și nu are lipsă de atari mijloace și de o atare apărare. Are putere, de vrea să terorizeze; are putere, de vrea să apese. Cărora le dă drepturi: le îngăduie, ca să se și folosească de ele. Dacă nu vrea, ca să se folosească de ele: simplaminte le retrage.

Prin așezămintele trebuie mântuită patria și nu prin întrerumperi. Cerem idei și nu vorbe.

Contra naționalităților, e drept, trebuie să ne apărăm: trebuie revăzută legea de na-

ționalități și șterse toate concesiunile. De oarece, când vedem o așa de mare pornire vrășmasă, în luptele parlamentare, trebuie să fim pregătiți, ca aceea pe care o vedem manifestându-se cât de îngrabă și în viața comitatensă. De aceea trebuie să luăm din mâna naționalităților armele, despre cari se poate spune, că se vor întoarce în contra noastră.

În această direcție trebuie să se manifeste simțimentele jignite prin ținuta deputaților naționaliști, iar nici decât în acele apostrofări la adresa lor, ce sunt într'adevăr slabă dovadă despre superioritatea noastră culturală.

Guvernul a luat în program astfel de reforme, cari și naționalităților le vor asigura pe viitor o mai mare influență. E lucru straniu așadar, că tocmai între sprijinitorii guvernului se află și de aceea, cari voiesc să le impedeze chiar și în deprinderea drepturilor existente. Nu în aceasta, ci în precauțiunea, ce trebuie pusă, când e vorba de estinderea drepturilor, trebuie să se manifeste adevăratul patriotism.

Ceterum censeo! legea de naționalitate trebuie revăzută.

Nimic nu poate fi mai greșit, decât presupunerea, ca în chestia naționalităților e cu putință o astfel de aplanare, care se produce pace pentru totdeauna, numai să le facem concesiunile de lipsă. Aceasta e cea mai mare greșală. Concesiunile dau putere, puterea însă încurajează la sprijinirea ori-cărora pretensiuni.

Nici odată nu am putea da atâtea concesiuni, ca un factor dușmănos — se zicem curtea din Viena, la caz de un conflict — promițându-le încă și mai mult, să nu-i poată întoarce pe aceștia (pe naționalități) în contra noastră.

Causa acestora e tare simplă. Ori și ce promisiune de natură aceasta se face pe socoteala noastră. Și e tare natural, că pe socoteala sa pe spatele noastre alții pot promite mai mult decât am putea promite noi înșine. Tocmai acesta e raportul între capitaliști și între agitatori socialiști.

Prin concesiuni așadar nu putem ajunge la nici o ispravă. Nizuința noastră trebuie să fie: a face imposibilă agitația, a o despoia de armele, de cari se folosește, iar nici decât aceea, ca noi să-i dăm arme.

Prin aceasta încă nu am rezolva nici pe departe chestiunea, — nu e parlament, care să o poată rezolva aceasta fără ajutorul societății — dar am împedea, ca să nu se înrătățească și mai mult relațiile de forță. E lipsă de o muncă economică, grea și lungă, ca aceste stări de forță să se întoarcă spre bine și e de lipsă — cu atât mai vârtos — de a lăți și de a întări cât mai mult cultura magiară. În aceasta zace puterea aceea necuprinsă, de cari se sdrăbesc toate eforturile agitatorilor, și care face neînvinsă supremația magiară.

Am pus fără comentariu aceste șire publicat în fruntea arhișovinistei „B. H.” —

CORESPONDINȚE.

Dela Beiuș. *)

— 17 Iulie 1906.

În dosul sfintei biserici parohiale, gr-cat. române din Beiuș, zidită de fericitul oarecând Episcop Ignatie Dărăbant, apoi reparată și împodobită de Marele Mecenat, de vecinică și pie amintire, bunul Episcop

*) Întârziată.

Pavel, din timpuri străvechi sta ascunsă între mriși plopi, frasinii și tei „curtea vlădicului”, o casă veche de pe vremile întunecate ale feudalismului.

În această curte a „domnului de pământ” de pe vremuri, care a fost mai întâi „Vlădica latin”, eră scaunul de judecată al „șpanului” și al celorlalți domni ai curții, în care se dicta pedeapsă asupra urgisitorilor valahi. Când reparaseră mai anțert locuința „câșnarului” (kasznár) în fundamentul aceleia aflatu-s'au „ferele” și „perindelele” — cum le ziceau bieții nostri înaintași bihoreni obezilor — în cari strinși nefericiții români își blăstămau soartea, pentru care au fost născuți.

Dar vremile s'au schimbat: dominiul și curtea vlădicească din Beiuș ajuns-a în stăpânirea episcopilor români gr-cat. de Oradea-mare. Dela data aceasta dominiul episcopesc schimbatu-s'a într'un izvor și teaur îmbelșugat pentru binele și înaintarea poporului românesc. Vrednicii stăpânitori, de pe vremuri, ai dominiului, fie-care în felul său, ilustratu-s'au cu fapte mărețe, cari împodobesc paginile istoriei poporului românesc. Creatu-s'au și se susțin și azi cu enorme jertfe ale acestui dominiu: biserici, școale, institute, azile, internate, din cari au eșit un șir nesfârșit al bărbaților români, cari au contribuit la ridicarea poporului românesc la treapta vredniciei, în cât astăzi dela hărnicia și perseverența bărbaților, puși la cârma destinului poporului nostru, depinde, ca envăntul poporului românesc, rostit prin reprezentanții singuri legitimi și singuri adevărați ai săi, eventual hotărîtor poate să fie în deliberarea sorții viitoare a scumpei noastre țeri. Patru inși din deputații nostri naționaliști, asupra cărora sunt atinți ochii țării, și-au făcut

FEUILLETON.

Nuntă la Vasilie Lupul-Voda.

În a. 1644. Vasilie Voda a măritat pe una din ficele sale după Janiscus Radzivil, ducele Litvaniei. La nunta aceasta principala Transilvaniei Georgiu Rakotzi I. a fost reprezentat prin o deputațiune strălucită, condusă de generalul Kemény János, care mai târziu a fost principe.

Kemény descrie nunta aceasta în autobiografia sa, pe cum urmează:

„Din expedițiunea făcută de Rakotzi în Ungaria, după 11 luni ajunsei la casa mea din Cuișd, unde nu am întârziat: ci am mers în Moldova, fiind eu solul principal la nunta lui Janiscus Radzivil, ducele Litvaniei, în numele principelui. După mine Acaciu Bartsai, după el Ștefan Marjási, ca reprezentantul principelui Georgiu Rakotzi junior.”

„Pe calea aceasta am luat cu mine bărbați foarte distinși, cari mi-au fost spre multă recreare. Anume pe Sebesi Miklós, Székely Mihály, Orbán Ferencz, Détései Balint, Csizsár Gergely. Sub corneta mea se află oaste peste o sută de călăreți, toți în piei de lup.”

„Nunta a fost cu mare solemnitate, din Polonia mulți bărbați de cei mai de frunte, și solii regelui și a multor oameni mari, — foarte îmbrăcați, provăzuți cu scule și călăreți, frunte de popor, și cu mulți

oameni împreună ca la 2000 călăreți și pedestrași.”

„Dară scriu că dreptate, cu frumseța vesmintelor n'a întrecut pe curtenii lui Vodă. Blănăria cea mai aleasă și mătasa erau lucruri comune. Ospitalitate copioasă pentru oamenii de ori-ce categorie.”

„Pe masa lui bucate proaspete gătite după datina poloneză, aluate, pâne marție până la înbuibare. Pe toate mesele lungi tot blide și farfurii de argint. Multe muzice diverse, bacanali, acrobați, jucători și oameni, cari se produceau cu diverse apucături demne de admirate.”

„Pe scurt pompă mare, frecvență de toate părțile, nu cu barbarie proastă românească, ci cu dispunețiuni după forma regilor creștini.”

„La masă în locul cel de frunte a șezut solul regelui Poloniei, și pe șirul acela înainte Vodă, după el mitropolitul Chioviei, care era prăsilă de Voivod din familia Mogilla, — una cu voivozii Gavrilă, Ivan și Moisin, despre cari am vorbit mai înainte.”

„Și latini buni erau cu el, preoții de frunte de legea românească sau grecească erau de așa, încât mai înainte nu am putut crede, că în tagma aceea sunt așa oameni învățați.”

„Mitropolitul era om foarte de omenie și blând. El i-a copulat pe dânsii după ritul român, neîmpotrindu-se nici Radzivil, deși era evanghelic. Vodă m'a recercat cu multă stăruință, ca se cedez episcopului acestuia ședere înaintea mea, — afirmând, că și după datina noastră mirelui se dă onoare mirelui; iară la ei (la români) cel ce cunună, adecă copulează (a ki kununálja,

azaz copulállya), se bucură de mare apretiare. — în modul acesta (mitropolitul) a șezut lângă mine din sus.”

„În casa aceea nici o muiere, nici o fată n'a fost la masă, nici mireasă nici alta, — nici joc nu a fost, — ci jocul a fost în piața cetății.”

„Înainte de a ne pune la masă 50—60 de dame și fete, prinându-se de mâni au jucat jocul românesc, acuș în cerc, acuș în șir lung, fiind îmbrăcate în vesminte foarte alese. Bărbații erau numai privitori, dară între ele n'a fost nici un bărbat: ci în frunte un magistru (hopmester) bătrân, aruncând căciula cu bățul, tropotea pe cum se plinea dela dânsul. Ospețul femeilor încă a fost într'altă casă.”

„Nunta la masa principală nu a fost tare bețivoasă, beură pe cât le plăcu, — și apoi solul regelui, mirele și polonii se sculară și se duseră, luând pe apucate cofetăriile de pe masă. Și Vodă i-a petrecut, dară ne-a rugat să-l așteptăm, și fără întârziare a venit și a beut bine cu noi până ne-am urit, și cu deosebire cătră mine a arătat dragoste și omenie. Deci și noi, după-ce ne-am îndestulit, luându-ne rămas bun, Vodă ne-a petrecut afară din Curte, unde a fost pedestrima, de acolo a voit să ne petreacă și pe trepte în jos, — eu zisei: „nici de cum nu suferim, mai bine mă cule acolo” — cu mare greutate am scăpat de el.”

„La primirea (ospeților din Polonia) și Vodă a eșit ca la depărtare de 1/2 mil., pe un cal frumos, puternic și de cei mai aleși, pe cal șelaminte de aur cu nestimate, tot așa și scările, tot așa paloșul, tot așa sabia. În coif medalia bogată, costătoare

studiile în institutele ridicate la poalele Bihorului.

Vremile deci au dat în spre bine, au dat înainte, însă curtea episcopescă rămas-a aceeași ca și pe vremile iobăgiei, ba la a. 1874. etajul ei de lemn căzând pradă focului, ce amenințase cu distrugere aproape jumătatea răsăriteană și nordică a Beiușului, rămas-a o casă hodorigită, care nu mai putea corespunde exigențelor timpului modern, rămas-a o „curie” petecită din timpul feudalismului, care nu se potrivea de loc cu demnitatea unui Arhieru român și mai vărtos nu convenia prestigiului poporului românesc, locuitor în absolută majoritate în provincia Beiușului.

Actualul stăpânitor al curții, fu ieșit de-a dreptul din popor, fără nici un titlu nemeșesc, care numai și numai din propriile Sale puteri ridicatu-s'a la marea demnitate de principe bisericesc, de episcop, care nu are să-și mulțamească înalta poziție, decât atotputernicului Dumnezeu și vredniciei Sale proprii, din înălțimea la care stă, fără îndoială cu orizont mai larg și deci cu vederi mai largi, convingându-se, că nici această casă a diezei, ca și reședința veche din Oradea — de altfel polițenește declarată de nelocuibilă — nu mai corespunde timpului, dar mai vărtos dorind, să dea, și prin înfătoșarea impunătoare a așezămintelor diecezane, lustru diezei Sale de Dumnezeu binecuvântate, și prin aceasta a ridica prestigiul poporului românesc însuși, hotărîtu-s'a în Domnul a o reconstrui și pe aceasta. I-a zidit anume, înspre piață, un front în stil roman cu două turnulețe, în frontispiciu cu emblema episcopală. În legătură cu frontul a lărgit-o cu trei odăi, zidite din nou, celelalte le-a reformat în stil modern, în total: locuința episcopului, salele de re-

prezentare și odăile pentru oaspeți 9 la număr; la capet i-a adăus 5 odăi pentru directorul dominial, cu toate accidentele necesare unei case rațional întocmite, toate ajustate, mobilate și instruite cu apertinențele de lipsă; nimic luxuos ci totul ales și aranjat, dovedind gustul exenisit al Domnului casei. În compartimentul episcopului conduce un vestibul drăguț, care poartă inscripția: „Per cruceam ad lucem”. Toate acestea dau casei înfătoșarea unui palat modern, care împreună cu institutele de cultură din apropierea lui alcătuiesc podoaba micului nostru orașel. E mângăitor faptul, că acestea așezăminte, năuc atât de scumpe, împrumută, incontestabil, timbru românesc orașului.

În deoseb. însă de suflet înălțătoare a fost sfințirea acestui palat, întâmplată la 8 crt. Energicul Arhieru, pe lângă toate grijile și ostenețele împrunodate și cu zidirea acestei reședințe, a donat în anul abia al treilea al păstoririi Sale în Oradea-mare, respective a treia, căci cea dintâiu reședință ridicată tot de dânsul, a hotărît-o primei Sale diezeze, a Lugojului — a ținut s'o inaugureze și sfințască însuși. La această sărbătoare festivă, ca și la masa dată cu această ocazie, a invitat onorații și tot ce ales are publicul Beiușului și jurului, fără deosebire de confesiune și naționalitate, peste 80 de persoane la număr. În fața și în mijlocul cucerniceii asistențe a acestui public, în salonul roșu, a săvârșit sf. Sfeștanie și în urmă tot Prea Sfinția Sa a stropit cu apa sfințită casa și norodul. Mângăitoare scenă a fost, să vezi cum în ordine exemplară părăndatu-s'au cu evlavie românii la sărutarea sf. Cruci, asemenea și romano-catolicii, iar ceilalți cu euvenită smerenie primeau stropii de aghiasmă.

După gratulațiunile obicinuite s'a luat masa. La primul pahar Prea Sfinția Sa a cetit omagiile adresate Pontificelui Papa Piu al X-lea și Majestății Sale Regelui nostru, apoi și-a continuat, liber, toastul, cu o picție românească elegantă și cu o vârvă oratorică proprie Prea Sfinției Sale, expunând scopul și menirea acestui palat, remarcate în liniamente palide în introducerea acestui raport, încât a fermecat și de astă-dată pe toți ascultătorii. Prea Sfinției Sale i-a urmat Ilustritatea Sa Prepozitul și Vicarul general Dr. A. Luran, rostind „eucomii” guvernului actual al Majestății Sale. Vrednicul protopop al Beiușului A. Antal, cu voce stentorică apretiează evenimentul, și plecând din cuvintele: „Fericiti slugii, cari locuiesc împrejurul casei tale”, rostite de regina Sabei către împăratul Solomon, face elogiul iubitelui Arhieru în numele clerului și oficialilor dominiali. Primarul orașului aduce mulțămite pentru nonul juvaer, cu care a împodobit orașul. Dr. Ciordăș, în termini călduroși de expresie bucuriei, cu care i-a parte și poporul credincios la acest act sărbătoresc național. Aceșora li-s'au asociat apoi, rostind omagiale felicitări: Dr. G. Cosma în numele poporului credincios gr-oriental, Paul Bottyán în al celui calvinesc și de închiare Dr. I. Comșa în numele poporului dela țară.

Remarcabil, că toate cuvântările, prin cari, cu reverință și dragoste, s'au adus binemeritate elogiul Prea Sfinției Sale, au fost inspirate de spiritul păcii! Deie bunul Dumnezeu, ca cuvintele să se traducă în fapte, în interesul bunei noastre conviețuiri și al promovării binelui poporului românesc atât de mult cercat din Bihor, pentru-care stăruiește și zorește energicul Arhieru la tot pașul și în tot momentul. Acestei do-

numai din cinci, înse mari, diamanți. — În deget un asemenea inel. Înbrăcămintea de pe el și de pe cal, după prețuirea noastră de atunci, a putut valora 40.000 de taleri. În câmp descălecând, steteră așa față în față.”

„După solemnități de 3 zile, începurăm tractări (politice) . . .

„Pe mire-l lăsarăm acolo. Presentele principelui, fiind de față împreună cu mirele și cu mireasa, le-am transpus lor, — și mă grăbii a mă relntoarce iarăși la principele, pe care-l afai la Munkács.”

Vezi: Romy Károly Gy., Monumenta Hungarica. III. 205. Pesten 1817.

Spre deslegare.

(Continuare.)

„Ei, nu te supăra părinte păcatele mele, de ce te superi? Se mai întâmplă! Ce să faci dacă n'are omul noroc? Că norocul e totul în lumea asta. Uită zău, să te superi pentru atâta lucruri! Aici tot a fost noroc, adevărat la Dta, la dumneaie la Zenovia! Tot este ceva! Un dascăl nu-i de aruncat în gunoiu! Las' zău părinte, nu te mai supăra, uită îți vine să plângi ca la un copil! Aici tot este! Atâta numai: copiii. Copiii altuia! Merge mai greu la început, dar după aceea te dedăi. Se dedă dumneaie, adevărat Zenovia, mai cu greu la început, dar după aceea se dedă. Atâta numai: copiii. Altfel ar fi noroc, mare noroc. Las' părinte, nu te mai supăra! Dă Dumnezeu bine. Nu ști Dta?”

Vartolomeiu abia apucă se ese tinerii puțin pe-afară să se plimbe prin curte. Ei merseră în sfârșit tăcunți și cumpăniți la vorbă. Așa se și plimbau, răsul lor era abia un suris, ce nu se potrivea de loc pe fețele lor triste, de-asupra cărora veghiau frunțile pline de griji. Părea că se cunoșc foarte de mult și de aceea nu mai aveau, ce să-și spună.

Badea Gheorghe urma înainte cu mângăierile lui, ce deșteptau dureri vechi în inima părintelui, încălzit, mulat de vin! Ochii i-se umplură tot mai mult de lacrimi, și în urmă barba lui mare se sbătea nervoasă de masă, cum sta popa aplecat, în sbuciumarea neputincioasă a plânsului.

II.

„An trecut două luni de zile tată dragă, de când ne-am despărțit și numai atâta îți-am scris, că am sosit cu bine. Ne vei ierta, dacă vei ști, că noi o ducem cam greu acum la început. Ști dta, tată dragă, că tot începutul e greu. Vezi că și noi am venit pe toamnă, când nu mai prea ai de ce te apuca. Dumneata ne-ai scris de trei ori să-ți spunem cum ne-am așezat, ce oameni avem în sat și multe de toate. Ion sâracu el e tot în școală, că ține mult să facă spor. El nu prea are vreme să scrie. Aș fi venit eu odată acasă să-ți spun eu gura, că de scris tot nu poți scrie așa, cum le-ai zice. Dar vezi că-i departe tată dragă! Ști când mă aduceai pe mine dela școală, dela oraș în cei doi ani, veniam cu căruța într-o jumătate de zi. Și doar nu erau cine ști ce cai buni. La niște cai cum ai oamenii! Dar de aici nu ajungi în patru

zile, să tot vii, să nu mai stai. Dacă-i așa vezi Dta tată dragă, că e greu de venit. Cai ar fi ei și pe aici și căruța, dar cine să ț-o deie pe un drum așa de depărtat. Apoi vei ști tată dragă, că satul e bun. Nu-i așa de mare ca al nostru, și cășile sunt toate cu trestie acoperite, că sunt niște lunci și niște băltoaci, de te pierzi prin trestie. Atâta e rău numai că se face o tină, de să te ferească sfântul. Câte-odată ce înglodă vitele, de le scot oamenii cu lăstarele. La vecinul — unu a Oanei — i-s'a înglodat un bou și când să-l tragă afară, i-au rupt un picior. L'au tăiat și au dus carne cu coșarca pe la oameni să cumpere fie-care cât îi va trage inima. Noi am cumpărat un punct, era să mai luăm unul, dar mai apoi ne-am răzgândit. Și așa venia Vine-rea, și până Sâmbătă nu sta.

În jur mai sunt ele dealuri, dar n'au păduri. Asta-i aici: lipsa lemnului. Aduc oamenii de departe lemne. Acum la voi are Ion doi stângini, să-i deie școala, dar iarna nu s'a pus încă, și vezi că lemnele nu le aduc până la iarnă. Să vezi tată dragă, luncile pe unde nu-s bălți! Au cosit de mult otava și a înverzit așa o iarbă mândră, de gândesc, că te ia de ochii. Și pasc vițelele, să le vezi tată dragă, cum îmbucă. Și-s frumoase vite pe aici, tot albe, și vacile sara când vin abia aduc ugerile pline. Și dau lapte dau! Noi cumpărăm pe lună câte-o jumătate de capă, nu-i scump, numai cu opt crețari capă. Noi era să luăm o vacă, ceruse omul opt-zeci și o lă-sase în șapte-zeci și unu și jumătate, și nu trebuia să se deie banii toți de-odată, da vezi că grajdul e destul de rău și hârbuit, vine și iarna și ni-avem nici fân. Apoi

rințe și stăruințe i-a dat expresie în termeni precizi și accentuați și în această ocazie, când adunase — ca în todeauna — în jurul său lamura inteligenței românești din Bihor.

Tot insul, cu scaun de judecată, știe, că Prea Sfinția Sa dela Oradea-mare este omul, asupra căruia faptele, ce a săvârșit deja în scurtul interval al păstoririi Sale, au fixat privirile românești întregi, este o personalitate superioară prin ea însăși, abstracție făcând dela superioritatea demnității Sale.

Gândirile Prea Sfinției Sale asupra întregii vieți îl așează în rândul eugetatorilor, cari și-au dat samă lămurit de rostul acelor grele probleme sociale și morale, ce sunt implicate în opera dezvoltării intenționate a poporului românesc.

Nouă tuturorora nu ne restează alta, decât să stărnim cu de-adiusul, a-l înțelege, a-l aprea și a-i urma, căci numai așa vom putea esclama și noi, pe drept, cu regina Sabei: „Fericiți slugii, cari locuiesc împrejurul casei tale!!“

Internatul Pavelian și școala civilă de fete din Beiuș.

— Publicare de concurs. —

1. Internatul Pavelian de fete primește eleve stipendiste pe întreg ori jumătate și eleve solvente, cari cercetează școala civilă împreună cu Internatul sau școala elementară de stat din loc.

2. Fiecare elevă ori stipendistă, ori solventă are să recurgă pentru primire până în 1 August n. a. c. la Ordinariatul gr.-cat. de Oradea-mare.

Stipendiu numai eleve gr.-cat. de școala civilă pot căpăta, și în prima linie fetițe orfane de preot gr.-cat. din dieceza gr.-cat. de Oradea-mare.

La recursurile trimise pentru primire sunt a se alătura: carte de botez, testimoniul școlastic, atestat medical și atestat de vaccinare.

ne-am socotit cu Ion să lăsăm până la primăvară, că, după cum am spus, laptele nu-i scamp. Drept că și pe lapte tot merge, că și dta tată dragă cum e banul: dacă tot iei se duce.

Grânele s'au făcut bine anul acesta pe aici, că sunt locuri bune de grâu. Parte învățătoarească încă este doue ferdele, dar acela e mai spre dâmbul crucii — așa-i zice la dâmb — și acolo locul e cam petros. Ști Dta, tată dragă, că eu nu trăgeam nici acasă atâta la mâncare, se vede cum eram eu așa, dar nici aici nu trag. Nu prea am nici acum voie, nu știu de ce. Dar dascălului lui Ion, îi place de minune pânea, mai ales parte de pe vatră când nu-i coaptă bine, de-i așa cleioasă, ști dta. Zice că el ar putea trăi numai cu de aceea toată viața. Cîndat gust, da săracu, ce să facă și el.

(Va urma.)

Cărți postale ilustrate,

cu vederi din Blaj.

Bucata 6 fileri. — Suta 5 cor. franco.

3. Pentru o elevă fără stipendiu, care locuiește în Internat se solvește la an în două sau cel mult patru rate anticipative: la 1 Septembrie, 15 Noiembrie, 1 Februar și 15 April, (300) trei sute coroane.

4. Pentru suma plătită fiecare elevă va primi: proviziune întreagă: locuință, vîpt, încălzit, luminat, spălat, scaldă, eventual medic, educațiunea morală, instrucțiune specială în studii, declamare, cant, lucru de mână (croit), economia practică, cele mai mari instruiri în manauarea mașinei de scris, — în fiecare zi în anumite oare au conversații și instrucții în limba română, magiară, germană și la expresia dorință și din limba franceză. Tot în suma amintită sunt socotite: o haină uniformă, 2 șurțe în formă de haină, o pălărie de iarnă, una de vară și o manta de iarnă.

5. Cele cari doresc a studia pianul sau cimbalul, — din cari se dă la săptămână câte 1½ oară de instrucție și câte ½ oară la zi exercițiu, — plătesc deosebit 65 cor. — iară pentru limba franceză 20 cor. — Aceste se solvesc în două rate egale: la începutul și mijlocul anului școlastic. Taxele pentru instrucție în violină și în limba latină se solvesc direct instructorilor.

6. Pe lângă spesele amintite părinții elevelor au să supoarte: didactrul școlai, spesele pentru cărțile trebuincioase la școală, material de lucru de mână, de scris, de desen, pentru alte diferite lucruri și pentru instrucție în dans.

7. Elevele primite au să aducă cu sine: albituri din fiecare câte 6 bucăți (3 fuste să fie din barchet colorat); 12 părechi de ciorapi negri; 12 batise; 1 ploier; 2 părechi de ghețe înalte, de tot nouă; o manta de primăvară—toamnă de culoare vînată sau neagră; haine de casă: 2 de creton, 2 din barchet și una din ștofă de iarnă, de tot durabile; 2 șurțe în formă de haină; o maramă de iarnă; o saltea (strojac); 1 plapomă cu 2 învălitoare; 2 perini cu 4 fețe albe; 2 cearseafuri; 6 ștergere; 1 față de masă cu 6 serviete mari; 2 pepteni (1 des și 1 rar); 1 perie de dinți, una de haine și trei de ghețe. Elevele din II, III și IV. clasă civilă să-și aducă și câte o ramă rotundă de brodat.

Conscrierea în două exemplare a acestor obiecte însemnate cu numărul indicat de direcțiunea Internatului o vor prezenta-o superiorității Internatului cu ocaziunea intrării lor în Internat.

Pentru obiecte rele sau neînsemnate, pentru juvaere (inel, oroloj, brățar, etc.) nu se primește rezponsabilitate.

Părinții sunt rugați, ca să-și provadă fetițele cu toate vestmintele și obiectele prescrise, căci la din contră ele vor duce lipsă, neputând ținea ordinea recerută cu vesmintele lor.

8. Elevele primite în Internat au să se prezenteze cu toate cele de lipsă din 3—8 Septembrie n. a. c.

9. Tot în acest termen se vor întâmpla și înscrierile regulate, examenele corectoare și de susceptiune, atât la școala civilă împreună cu internat, cât și la școala elementară din loc. Invocarea Spiritului Sânt va fi în 9 Septembrie, iară în 10 Septembrie se vor începe prelegerile regulate.

Elevele, cari nu se vor prezenta în aceste zile de înscriere, ulterior numai pe lângă suplice timbrate și motivate se vor primi cu învoirea autorităților superioare școlastice. Elevele, cari doresc să învețe privat sunt datoare a se înscrie cu cele regulate la începutul anului școlastic, ce dacă ar neglija-o, au și ele să recurgă pentru concesiune.

10. Pe clasa I. civilă se primesc celele eleve, cari au împlinit anul al 9-lea al etății. Primirea acelor, cari au împlinit etatea de 12 ani, deprinde dela hotărîrea corpului profesoral.

La înscriere eleva de clasa I. civilă are să aducă: testimoniul școlastic de pe clasa IV. elementară, — în lipsa căruia primirea

se face numai pe baza examenului de susceptiune; — atestatul de vaccinare și estrasul matricular. Aceste două atestate au să le prezenteze și acele eleve de pe celelalte clase civile, cari dela alt institut continuă clasele.

Pe celelalte clase civile primirea se face pe baza testimoniului de pe clasa premergătoare.

11. Didactrul la școala civilă e 12 cor. la an, înscrierea 4 cor., testimoniul școlastic 2 cor., programa dela finea anului 1 cor., și fondul de penziune 30 fil., total 19 cor. 30 fil. care sumă se solvește la înscriere.

Didactrul la școala elementară de stat e 6 cor. și fondul de penziune 30 fil.

12. Afară de taxele amintite în punctul precedent, fiecare elevă de clase civile are să solvească taxa lucrului de mână de clasă: clasa I. 8 cor.; clasa II. 12 cor.; clasa III. 13 cor. și clasa IV. 20 cor.

În anul școlastic trecut numărul elevelor interne a fost 91.

Direcțiunea.

Adunarea desp. „Blaj“ al „Asociațiunii“ în Uifalău.

În 22 crt. despărțământul „Blaj“ al „Asociațiunii“ și-a ținut adunarea generală în comuna Uifalău. La oarele 6 dim. au plecat din Blaj 4 trăsuri, ducând pe reprezentanții comitetului: directorul Ioan F. Negruțiu, v.-președ. A. C. Domșa cu doamna, cassarul Ioan Fodor, prof. Dr. Ioan Rațiu, Gavril Precup, Alesandru Ciura, apoi Nic. Aron, Iacob Popa, Iuliu Pop, Ștefan Pop și Nic. Negruțiu. Convoiu a fost întimpinat cu poartă de triumf în comuna Mișcreac, unde era postat satul întreg în frunte cu părintele Radu și învățătorul Timbuș. Fica cea mai mică a părintelui Radu a bineventat comitetul, prezentând directorului un frumos buchet de flori. Acesta a răspuns emoționat, mulțămind pentru buna primire. Apoi tinerimea de acolo, în port național, a jucat cu multă măiestrie călușerul, obicinuit în câteva sate din vatra Murășului. De aci cortegiul a fost precedat de un frumos banderiu de călăreți, în număr ca la 30—40, cari l-au însoțit până la biserica din Uifalău, unde s'au dat jos cu toții, să asculte serviciul bisericesc, în decursul căruia v.-preș. A. C. Domșa, a ținut o potrivită predică, aducând în legătură textul Evangheliei zilei cu însemnătatea și importanța „Asociațiunii“.

Adunarea s'a ținut în localul frumos al școlai din Uifalău. După vorbirea călduroasă a directorului despărțământului, preotul local, dl Vasile Moldovan, bineventează comitetul, mulțămindu-i pentru onoarea, ce au făcut comunei d-sale, de a-și ținea adunarea generală acolo. Din raportul secretarului Ciura reiese, că despărțământul nostru are 4 membri fondatori, 4 pe viață și 37 ordinari; că comitetul a ținut în prelegeri populare cu skioptionul până acum în comunele: Tîr, Sâncel, Crăcunel, Cisteiu, Obreja și Bucerde-grănoasă, în afară de numeroasele prelegeri, ce s'au ținut în Blaj, pentru tinerimea studiosă și pentru meseriașii români de aici. Cu ocaziunea acestor prelegeri populare s'au distribuit în mod gratuit poporului cărți potrivite în valoare de peste 100 cor. — Starea casei, după raportul cassarului presintă percepțiuni cor. 575.54, erogațiuni cor. 448.01. Sald cor. 127.53. —

S'a ales apoi trei comisii: două pentru verificarea și cenzurarea rapoartelor, și una ca juriu pentru premiarea lucrurilor de mână expuse de țerancele de acolo. Membrii acestor comisii au fost: 1.) Gavril Precup, V. Moldovan, Dr. Bălan, 2.) protopopul Maior, preotul Augustin Marcu, Iuliu Pop, 3.) Doamnele: Eugenia Moldovan, Livia Domșa, Ana Radu, Virginia Fodor și Domnica Radu.

Urmează interesanta dizertație a profesorului *Dr. I. Rațiu*, din domeniul poezii populare, care a fost ascultată cu multă atențiune, iar la urmă dizertantul a fost viu aplaudat.

Comisiunile au aflat în ordine rapoartele comitetului, votându-i absolut pe anul expirat. Ședința a fost apoi suspendată pe 10 minute pentru înscrierea membrilor noi, după cari protopopul *Maiorescu* în termeni populari spune scopul pentru care s'au adunat aceste contribuiri. Delegați pentru adunarea generală din Brașov s'au ales dnii: *Gavril Precup* și *A. C. Domșa*.

Se înființează agentură în comunele Uifalău și Mișcreac, concrezându-li-se preoților respectivi cărțile menite pentru bibliotecă.

Fiind timpul înaintat, ședința se ridică.

La masa comună au ridicat cuvântul, prof. *Negruțiu* pentru prezidentul Asociațiunii, protop. *Maiorescu* pentru comitetul desp. „Blaj”, prof. *Precup* pentru cei ce au ostenit de an aranjat această reușită adunare, *Domșa* pentru primarii *Fodor* și *Radu*, *Dr. Bălan* pentru popor, răspunzând în numele acestuia *Nic. Radu*, primarul comunei, fratele Episcopului de Oradea-mare.

După masă s'au distribuit apoi cărți spre lectură poporului și, la raportul juriului pentru premiarea lucrurilor de mână, s'au distribuit premii în suma de 40 cor.

A urmat apoi petrecerea populară în curtea școlii, care a durat cu mare însuflețire până târziu.

Rap.

Noutăți.

Din Arhidieceză. Parohie vacante: Pentru completarea parohiei Bucerdea-grănoasă din districtul protopopesc al Blajului, se escrie concurs până la termenul de 15 August n. 1906, pe lângă următoarele emolumente: Locuința și edificiile economice în stare de mijloc, porțiunea canonică aproape 32 jugh., 100 cor. din interesele fundațiunii „Maiorescu”, iar cu începerea anului 1910, 200 cor. Venitul congrual 655 cor. 16 fileri. **Stațiuni învățătoresci:** Până la 10 August n. a. e. se escrie concurs pentru completarea stațiunii cantordocentale din Fildul-de-sus, din protopopiatul Morlacei; învățător la Ciachi-Gârbașu. Panticeu-Elciu și cea cantordocentala din Dârgea în protopop. Dârgei. — Pentru completarea stațiunii de docente ordinar secundar la școala gr.-cat. din Bucium în protop. Almașului; de cantor-docente din parohia Madarașul-de-câmpie, în protop. Murășului; cantor-docentale din parohia gr.-cat. Sind, în protop. Turdei; stațiunii docentale din parohia gr.-cat. Bot-haza și cea cantor-docentala secundară din parohia gr.-cat. Aiton, ambele în districtul protopopesc al Coșocnei; stațiunea docentala din Brateiu, în protop. Mediașului; stațiunea cantor-docentala din Valea-Jidaniului, în protop. Giurgeului și cantor-docentala din Sfaraș, în protop. Almașului. — **Concurs:** Devenind vacant un ajutor de 68 cor. 70 fil. din fundațiunea Caianiană agrementată fondului bobian, pentru conferirea ei se deschide concurs până la 1 Septembrie n. a. e. Pentru dobândirea acestui ajutor, pot concură preoți gr.-cat. din fosta dieceză a Făgărașului, cari se află în cura animarum. Dintre concurenți vor avea preferință acei preoți, cari vor dovedi, că sunt consăngeni sau afini cu fondatorul. — **Stipendii vacante:** Pentru trei stipendii din fundațiunea fericitului Mitropolit *Dr. Ioan Vancea*, se publică concurs cu termenul de 12 August n. a. e. Stipendiile sunt de câte 200 cor. și se computează în cuota de întreținere a respectivilor alumni în „Seminariul junimei”. — **Consistorul plenar:** Pe 15 Aug. n. e convocat Consistorul

plenar. În acela se vor primi alumni de cursul I. în Seminariul teologic arhiepiscopesc pe anul scol. 1906/7. în numărul locurilor, ce se vor afla vacante, se vor conferi trei stipendii vacante din fundațiunea Vanceană numită „Seminariul junimei” și se vor primi elevii și elevele internatelor Vanceane de băieți și de fete pe anul scol. 1906/7. pe lângă taxa de întreținere. Tot din această ședință se va publica concurs pentru stipendiile vacante din fundațiunile arhidiecezane.

Hymen. *Liviu Dumitrean*, teolog abs. și *Elena Crișan*, invită la celebrarea cununiei lor, ce se va celebra în 29 Iuliu n. 1906. în biserica parohială gr.-cat. din Murăș-Sântimbru.

— *Alexandru Chereșteș*, teolog abs. și *Maria M. Salvan*, invită la cununia lor, care se va celebra la 5 August n. 1906. în biserica gr.-cat. din Ciaba.

Convocare. Comitetul despărțământului Dicio-sân-mărtin al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român”, convoacă adunarea cercuală pe 2 August n. a. e. (zina s. Ilie) la 11 oare a. m. în Dicio-sân-Mărtin.

„**Petrecere valahă în Dicsőszentmárton**”. Sub acest titlu „Ujság” din Cluj, să scandalizează de acest „lucru infam și obraznic”, mirându-se cum de se pot speda invitări cu text „curat” valah, și ce te revoaltă și-ți tulbură sângele, e că din „Dicsőszentmárton” fac „frații” noștri „Dicosănmărtin”, iar din „Nemzeti szálloda” „Hotelului național”. Apoi „Ujság” continuă: „Din „Invitare la Petrecerea de vară” mai remarcăm aceea, că atât la petrecerea aceasta, cât și la ori-ce mișcare „valahă” din Dicsőszentmárton, și peste tot din comitatul Kisküküllő, e centrul protopopul valah (despre asta de fel nu ne mirăm) și un avocat tiner *Dr. Romul Boilă*. Îl cunoaștem bine pe acest beliduce tînăr. Aci și-a terminat studiile medie în gimnasiul superior al piariștilor din Cluj, dar înaintea băeților magiari, eră pe atunci un ficioasă făcut și retras. De atunci i-au crescut dinții veninoși și-i arată magiarilor. S'a implinit cu el vechiul proverb latin: „Cave canem mutum” (păzește-te de cânele, care nu latră). De ne vom păzi de el, dar dacă va începe prea tare să turbe, atunci vom isprăvi cu el în sensul proverbului.” — Vedeți ce pot produce căldurile caniculare! După cum aflăm contra autorului acestei notițe, s'a făcut arătare la procuratură pentru agitație contra națiunii române. Vom vedea, ce va răspunde satrapul dela Cluj!

Turneul Z. Bărsan. Primită invitare la *serata teatrală*, ce se va da în ziua de 2 August n. (sf. Ilie) cu ocazia adunării generale a Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român, în sala dela hotel „Transilvania” din Orăștie, cu concursul d-șoarei Olimpia Brașovean și a d-lui N. Baiba, elevi ai Conservatorului din București.

Petreceri. Tinerimea română din Turda și jur, invită la *petrecerea de vară*, ce se va aranja Duminecă în 5 August n. 1906 în sala hotelului „Europa” din Turda. Venitul curat este destinat spre scopuri filantropice.

— Inteligența română din Reghin, invită la *petrecerea de vară*, ce va aranja-o Vineri, la 10 August n. 1906. în pavilionul din parcul orașului Reghin. Venitul curat e destinat pentru scop filantropic. La 4 oare d. a. în acelaș loc și zi se va ține adunarea despărț. Reghin al Asociațiunii.

Asigurați-vă! Acesta e cuvântul aproape poruncitor, ce trece ca un fulger prin urechile tuturor, ne atinge mintea și face să se deștepte voia, gata de a-l urma. Asigurați-vă pentru ceasul morții, ca să aveți cheltuielile necesari pentru îngroparea voastră; asigurați-vă viața, ca să puteți lăsa urmașilor vostri o mică avere, pe care altcum n'ați fi putut-o cruța; asigurați-vă pentru

vremea, când puterile voastre slăbind, nu vă veți mai putea câștiga pâinea de toate zilele; asigurați-vă copilele voastre, ca să aveți ce le da zestre. În ziua cununiei; asigurați-vă grâni, fânul și toate edificiile câștigate cu osteneală îndelungată, pe cari nu chibrit, un joe de copii, le poate prefăce în prăv și cenușe. Iată câte-va pilde, cari așa de mult spun:

G. S. din Lugoș s'a asigurat în 1 Februarie 1906. Deja după o lună numai este între cei vii. Dar cu toate că abia a putut să plătească coroane 934 ca premin de asigurare banca de asigurare „Transilvania” din Sibiu a numărât văduvei cor. 1000. bani gata. — Informații da și redacția foii.

Mulțămii publică. Despre colecta făcută pentru ajutorarea orfanilor și văduvelor române din Omaș comit. Sătmăr, rămași în miserie cu ocaziunea alegerii de deputat dietal din 3 Maiu a. e.: *George Șuta* 12 cor. *Cornel Târnovean* 10 cor., *Constantin Lucaciu* 20 cor., *Dionisiu Bran* 5 cor., *George Pop de Băsești* 100 cor., *Dr. Teofil Dragoș* 10 cor., „Sătmăreana” 20 cor., *George Achim* 5 cor., *Dr. V. Lucaciu* 10 cor., *Romul Marchiș* 5 cor., „Perșeul din Chiuzbaia” 10 cor., *N. Lupan* 2 cor., *Dr. A. Cornel Breban* 2 cor., *Alexandru Pop* 2 cor., *George Tohătan* 2 cor., *George Barbul* 2 cor., *Iosif Stan* 2 cor., *Sandru Anderco* 2 cor., *N. N.* 2 cor., *Gavril Barbul* 10 cor., *Avram Breban* 2 cor., *Atanasiu Lupan* 2 cor., *George Pascha* 2 cor., *Aurel Bran* 2 cor., *N. N.* 2 cor., *N. N.* 1 cor., *Iuliu Demeter* 2 cor., *Dimitrie Sârbu* 2 cor., în numele Domini 1 cor., *N. N.* 1 cor., *Pamfilu Ossian* 2 cor., *Ioan Boț* 2 cor., *N. N.* 2 cor., *N. N.* 1 cor., *Alexandru Băban* 2 cor., *Ign. Nistor* 2 cor., *N. Budó* 1 cor., *Ioan Bogdan* 1 cor., *S. S.* 1 cor., laolaltă s'a colectat 254 cor. Colecta se continuă și dăruirile prin postă sunt a să trimită la adresa subscrișului în Józsefháza, comit. Szatmár. Dat în Jojib, la 16 Iuliu 1906. — *Constantin Lucaciu*, preot român.

Neolog. † *Dr. Sebastian P. Radu*, protopopul Uioarei, a repausat azi după îndelungate suferințe, în vârstă de 54 ani, în al 23. an al preoției. Regretatul a fost profesor la Blaj 10 ani, după cari a fost numit concionator la biserica catedrală și din 1898. paroh și protopop al Uioarei.

† *Vasile Zehan*, advocat în D.-Sân-Mărtin, membru în directoriul fundațiunii Șulutane, a repausat la Francisbad.

În veci amintirea lor!

Nr. 10—1906.

Concurs pentru ajutoare.

Prin aceasta se publică concurs până la 15 Septembrie n. 1906, pentru mai multe stipendii din suma de 400 cor. din fondul „Reuniunii femeilor din Blaj”.

Elevele dela școala de fete, elementară și civilă din loc, cari doresc a obține vre-unul din ajutoare, să trimită suplica lor pe adresa Comitetului, alăturând la aceea *testimoniul școlastic și cartea de botez*.

Blaj, din ședința comitetului, ținută la 27 Iuliu 1906.

Elena Nestor,
prezidentă.

Octavian Pris,
secretar.

— În prăvălia de băcănie, coloniale, etc. V. POP din Blaj se primesc doi învățăceli români din casă bună, cari pe lângă limba română să mai știe vre-o limbă.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Spiritismul.

(Continuare.)

Despre fluidul acesta — ori și cum s'ar chema el —, zie părintorii hipotezei acesteia, că în anumite persoane s'ar afla în cuant mai mare și că eșind din ele, s'ar împreuna cu fluidul magnetic, biolic, etc., care ar exista în toate obiectele; și în forma aceasta ar produce toate fenomenele. Și anume învârtirea și ridicarea meselor s'ar întâmpla așa, că mediul ar da fluidului, ce iasă dintr'ansul direcțiunea de a învârti masa ori de a o ridica. Răspunsurile, pe cari le dă masa, prin lovituri, încă s'ar întâmpla așa că, mediul ar trage ori ar respinge cu fluidul său fluidul din obiect, pe cum se atrage ori se respinge busola. Tot prin atragere și respingere s'ar explica și sunetele instrumentelor muzicale, și schimbările de pond, așa că, în cazul, când fluidul din obiect e respins, obiectul e mai greu; dacă e atras, e mai ușor. Ba chiar și materializările s'ar explica prin dirigerea fluidului din partea mediului.¹⁾

Dar hipoteza fluidului acesta nu se poate admite.

1.) Pentru că nu s'a constatat, că oare există fluidul acesta ori nu? Se presupune, ce e drept, că ar exista dar nu se dovedește.

2.) Chiar și dacă s'ar admite existența lui, încă tot nu s'ar putea explica fenomenele spiritiste. Căci să luăm chiar și numai pe cele mecanice: bătători și ridicări de mobile. Fenomene de acestea se întâmplă și fără mediu, sau fără persoană, din carea să iasă fluidul acela. Exemple avem în liqueuriera lui Fumero și la casa lui Lerible. Aci sticlele se scoborau de sine, tot asemenea veniau și bolovanii. Semn, că, scoborârea sticlelor și ploaia de bolovani nu provenia dela mediu, carele nici nu era. Tot așa să se zică despre tullei din Călian, și despre obiectele din Șamșud. Aceea apoi, ca înșiși stăpânii liqueurieriei ori ai casei să fi fost medii, n'o putem presupune. α) Pentru că aceștia mai fuseseră în liqueurerie și în casă, fără să se fi întâmplat așa ceva; și apoi sticlele se scoborau și în prezența lui Lombroso, când stăpânul nu era de față, ba chiar și în absența lor. β) Afară de aceea, acumularea de fluid magnetic, în mediu, sau orice fluid va fi, trebuia să se descarce, odată, într'un moment, și nu să țină săptămâni întregi. Căci așa ceva vedem noi că se întâmplă cu electricitatea naturală. γ) Pe lângă aceea bolovanii, țiglele, cărămizile, etc., nu veniau din casă, unde ar fi trebuit să influențeze acumularea de fluid magnetic a lui Lerible, etc., ci de afară și încă se părea că foarte de departe. δ) În fine unele Lastre dela cazul lui Lerible erau făcute anume după măsurile crepăturii, și totuși o nimeriau. Semn, că nu proveniau dela un fluid material, ci dela ceva ființă inteligentă.

3.) Pe lângă aceea chiar și dacă ar exista fluidul acesta, el încă tot n'ar putea fi guvernat de mediu, dupăcum ar voi el, pentru că e fapt, că sufletul omeuesc nu-și poate deprinde puterea decât numai asupra trupului propriu, pe care îl informează, iar afară de trup, el de el, nu poate face nimica. Despre aceasta ne putem convinge de acolo, că noi nu suntem în stare să facem să se ridice nici măcar un paiu, chiar și dacă ne-am pune să voim aceasta, toți câți suntem; și de acolo că sufletul omenesc nu poate să miște membrele moarte ale trupului, de ex. la paralitici. Cu atât mai vărtos nu va putea deci să dirigă omul, fluidul acela magnetic afară de sine, și să producă cu el feliurimea aceea de fapte spiritiste.

Guvernarea fluidului din partea mediului, ce o presupun părintorii hipotezei acesteia, nu plătește nimica. Căci pe lângă aceea că e imposibilă, avem de multeori în spiritism fenomene de acelea, cari sunt în contra voinții omului, cum ar fi molestările călugărițelor și ale novitiei din Turin, ale lui Lerible, Fumero, ale sevitoarei din Petersburg, etc.

4.) În urma fluidului acela, ori cum s'ar numi, ar fi un fluid material. Un fluid material însă nu poate fi cauză la fenomene spirituale, ori ca să le numesc altcum: inteligente, cum sunt: răspunsurile la întrebări, scrisorile directe, etc.; pentru că lipsește cu totul proporția dintre cauză și efect.

Pe lângă aceea avem fapte, cari întrec capacitatea mediului. Așa de ex. dl Hașdeu ne spune, că mediul Cosmovici a scris auto-

maticeste în limba rusească, pe carea n'o cunoștea, și că a scris și despre bunica dsale, despre carea nici idee nu avea.¹⁾

Din motivele acestea s'a și părăsit hipoteza fluidelor, și ceice voiau să explice fenomenele spiritiste, pe cale naturală, au recurs la puterile sufletești ale omului. Cei de mai înainte voiau să explice în linia primă fenomenele mecanice și fizice, aceștia cele intelectuale. Cești din urmă încă sunt de mai multe păreri:

a) Unii vreau să atribue fenomenele unei puteri speciale a sufletului omenesc: *inconștientului*. Acesta ar fi o putere sufletească, carea ar rezida în sufletul omenesc, și nu s'ar putea manifesta în starea de trezie și conștientă a omului, ci numai în somn; fie somnul natural ori hipnotic. Și fiindcă natura puterii acesteia nu cunoaște mai deaproape, și nu se manifestă în starea conștientă a omului au numit-o: *inconștientul* (das Unbewusste).

Șeful părerii acesteia e teologul și filozoful Dr. Const. Gutberlet, prof. în Würzburg.²⁾ El vrea să explice numai fenomenele spiritiste intelectuale, cum ar fi: scrisoarea automatică, vedeniile mediilor, răspunsurile meselor, și în parte și elevarea mediilor în aer.

La hipoteza aceasta a ajuns Gutberlet pe baza unor experimente, făcute de Wickede. Acesta nu credea în adevărată fenomenelor spiritiste; le ținea de înșelăciuni. Dar recomandându-i-se un teatralist, despre care se spunea, că ar fi un mediu scriitor foarte bun, a încercat și el. Mediul intra în starea cataleptică, și începea să scrie. Scriea fel de fel de lucruri; și după fiecare scrisoare urma câte o subscriere, de ex. Schopenhauer, Kant, Hegel, etc. Atunci i-a venit lui Wickede în minte, că poate subscrierile acestea provin din sugestiune; căci ei vorbisera mai înainte despre fenomenele spiritiste, și mediul credea, că pe acestea le-ar produce sufletele morților. De aceea hotărîră, să nu se mai cugete la sufletele morților. Scrisorile automate, cari urmară după aceasta, nu mai aveau nici o subscriere. Lucrul era evident: *subscrierea provenia din autosugestiune*.

Dar de unde provenia însuși cuprinsul scrisorilor? Dela inconștient. Despre aceasta s'a convins Wickede în modul următor: El vorbise timp mai îndelungat cu teatralistul despre limba saucrită, și despre opul lui *Sinnett*, referitor la Buddhismul doctinal sau teoretic. În ședința următoare mediul scrisese automaticeste într'o limbă streină. Spiritul, carele se zicea că ar fi auctorul scrisorii aceleia automate, se numia: *Džara Sagaskratu*, un filozof indian, carele era viu și trăia la poalele Himalaei. Tot spiritul acesta, mai spunea și aceea, că limba, în carea s'a fost scris automaticeste, ar fi limba indiană străveche, mai veche decât cea saucrită, și în acelaș timp îndemna pe teatralist să propage Buddhismul în Europa, pe contul creștinismului, și să facă și un dicționar saucrit. În ședințele următoare teatralistul s'a și apucat de lucru. A luat un dicționar germân, și în starea sa inconștientă a scris după fiecare cuvânt nemțesc însemnarea saucrită. Proprie însă vorbind, dicționarul acesta n'a fost germân-saucrit; căci unele cuvinte erau culese din cetirea operei lui *Sinnett*, iar celelalte, le făurise însuși inconștientul teatralistului din acel mic magazin de cuvinte saucrite. — Un caz analog s'a întâmplat cu fiul de 11—12 ani al unui profesor gimnazial, carele pregătise un dicționar al limbei persiane vechi. Dicționarul însă n'a fost în limba persiană, pentru că aceasta nu putea să se deosăbească mult de limba saucrită, — pe când de fapt cuvintele persiane vechi din dicționarul acesta se deosăbeau foarte mult de cele saucrite, — ci a fost o compilatură din limbile romanice.

(Va urmă.)

¹⁾ Cosmovici, Român neaș din Moldova, a căruia familie și-a acățat fără rost pe un *-vici* în loc de *»Cosma«* nu numai că nu știe nici un cuvânt rusesc, dar nu cunoaște nici măcar critica românească, pe când comunicațiunea de mai sus este scrisă într'o rusească literatură perfectă, cum scria tatăl meu. Hașdeu, Sic cogito pag. 153. »La 24 Octomvrie (1890) avui o ședință cu mediu Cosmovici, care nu știa cu desăvârșire nimic despre stele, nici despre portrete, nici despre originea bunicii mele. Cu totul pe neașteptate primesc printr'ănsul următoarea comunicațiune (frânțozească): »Stelele nu sunt complete; cată să fie noauă, de trei ori trei; aceea pe care nu trebuie s'o niți, este o Evreică«. Hașdeu, Sic cogito pag. 219. Ca să se înțeleagă aceasta, e de observat, că Hașdeu căpătase mai înainte comunicațiunea prin mediul Cosmovici, ca să pregătească 9 stele sease-unghiulare după un anumit model, în mijlocul cărora avea să se pună câte un potret familiar. Dar dl Hașdeu a lăsat să se facă numai opt, iar nu nouă: parte pentru simetrie, parte din cauza, că nu voia să între și portretul bunicii sale Valeria, carea fusese evreică. În urma acestora el primește comunicațiunea din 24 Octomvrie.

²⁾ Der Spiritismus ein psychologisches Problem in Natur und Offenbarung, Münster 1897 fascic. XI și XII.

¹⁾ Wolkenberg, pag. 166—167.

Dracul în școală,

Povestire populară, tradusă după Bolanden de
Augustin Paul.

(Continuare).

12

„Împotriva acestei procedări protestăm“, accentuă viu parohul. „Nu vom permite ca învățătorul nostru atât de stimat, meritos, și care este încă capabil de muncă, să fie astfel tratat. Dta dle inspector, nu ești țarul rusesc din Austria, dta nu ești stăpân absolut! Autoritatea superioară va fi dreaptă și luând în considerare protestele conziliului școlar, va hotărî contra dta. — Nu este aceasta și părerea voastră? întrebă el adresându-se către conzilierii.

„Exact —, aceasta este și opinia noastră! Protestăm! Vom face petiție“, strigau bărbații infuriați.

„Vom urmări instanțele până la locul cel mai înalt“, amenință parohul.

„În Austria, credem că se va mai găsi dreptate. Învățătorul conștientos nu poate fi dat pradă funcționarilor subalterni“.

Prospectul protestărilor conziliului școlar nu prea era după placul inspectorului. El stătuse câteva minute în tăcere apoi luă să zimească.

„Dacă e vorba să-mi exprim sincer sentimentele mele actuale, trebuie să spun că intervenția bărbătească a conziliului școlar în favorul învățătorului-diriginte Gerstle, mi-a făcut o impresie foarte plăcută“, începuse el cu un aer senin.

„Pentru dvoastră este vrednic de stimă și meritos un bărbat, care după părerea mea nu corespunde cerințelor noului program. Fiindcă intervenția dvoastră în favorul lui Gerstle, îmi face o deosebită plăcere, am să părăsesc calea cea severă, fără să pot însă lucra împotriva convingerei căpătate. Fac deci propunerea ca învățătorul diriginte Gerstle să-și înainteze cererea de pensionare motivându-o cu vârsta înaintată. Am să opinez în favorul lui și îi făgăduiesc penzia întreagă. Atâta pot face și cred, că propunerea mea o veți aprea și dvoastră căci Gerstle și de altfel numai puțini ani ar mai putea servi!“

Bătrânul învățător stătea nedecis. A se despărți de școala sa i-se părea greu de tot. Acum ridică privirea scrutătoare către părintele. Conzilierii căutau și ei să cetească pe fața preotului.

„Sunt de părere“, vorbi părintele Cunibert, după puțină cugetare, „ca dvoastră dle învățător, să primiți propunerea binevoitoare a dlui inspector, — și aceasta, abstrăgând dela alte motive, mai ales pe motivul că dlui v'a făgăduit penziunea întreagă“.

„Am să-mi împlinesc făgăduința“, asigură dr. Frick.

Gerstle tot mai stătea la indoială.

Văzând însă, că părintele Laidelin îi făcea semn încurajator și crezând a cetii în fața lui unele motive nepronunțate, se hotărî în fine să primească propunerea.

„În numele lui Dumnezeu, sunt mulțumit“, zise învățătorul.

„Prin urmare atacarea este tranșată“, declară inspectorul, cu aceasta își strânse ghiosdanul și salutând fugitiv, părăsi sala. Cu pași repezi trecu el prin sat în spre vila lui Huber, în conștiința că în calitate sa de inspector a făcut francmasoneriei un important serviciu.

Părintele Cunibert consolă pe întristatul Gerstle.

„Nu te descuragia, iubite dle învățător! Meritele dta rămân neștirbite în fața lui Dzeu. Siguranța remunerațiunii vecinice pentru îndeplinirea obositoare a datoriilor în timp de patruzeci de ani trebuie să înalte pe sluga credincioasă. Cum stau? actualmente lucrurile la noi, nu este verosimil să găsim ascultare la liberali și francmasoni și să biruim. Dta ai congediat cu o mică penziune. De aceea este mult mai bine așa“.

„Sfinția Ta ai completă dreptate și vă mulțumesc! Dar ce să încep eu acuma cu vieța mea, care de acuma este lipsită de muncă, lipsită de un conținut?“

„Dta vorbești așa din cauza, că acuma ești zăpăcit, iubite dle învățător! Dta vei trăi și vei servi lui Dzeu cât timp te va mai ținea pe pământ... Iar ceea ce privește munca, — așteaptă! Vei găsi mai multă treabă, decât ai crede. Asupra corului bisericesc eu dispun, dta vei rămânea vrednicul lui diriginte, ca și până acum“.

Fața lui Gerstle se învioră.

„Aceasta este pentru mine o mare mângâiere. Sfinția Ta, nu știi câtă recunoștință îți datoresc!“

„Afară de aceasta, vom mai găsi noi treabă. Deocamdată nu pot spune totul“, — el strânse mâna lui Gerstle cu căldură și plecă spre casă.

V. Doi învățători neconfesionali.

Schimbarea învățătorilor se făcu repede. În timp de o lună Gerstle fu trecut la penzie, iar Lampe avansat învățător-diriginte într-o altă comună a districtului. Cei doi noi numiți fură instalați în aceeași zi în funcțiunea lor de învățători în Schwanheim și introduși în oficiu de către inspectorul dr. Frick.

Noul învățător-diriginte Knack, era un tânăr eșit din școala normală a ateistului și tăgăduitorului de Hristos, Dittes. Spiritul pedagogului Dittes îl însuflețea și pe Knack, și el era de asemenea un tăgăduitor al lui Hristos.

Afară de aceasta mai poseda o bună dosă de infumurare, particularitatea semidocților și a grandomanilor.

Un zimbet de suficiență se vedea mereu, ca împetrît pe buzele lui Knack, iar de după ochelarii lui își aruncau razele niște ochi plini de mândrie. Knack își dădea în continuu silința de a fi amical în contactul său cu lumea, căci după părerea lui, aceasta era o dovadă de cultură intrinsecă. Dar amabilitatea lui era ofenzătoare fiindcă purta marca condescendenței.

Femeia lui Knack era vrednică de bărbatul său. Ea avea maniere elegante și se îmbrăca după ultimul jurnal, Țărancele deprinse cu simplitatea doamnei Gerstle se scandalizau de această ființă vanitoasă.

„Dzeule, ce nevastă fudulă are noul învățător!“ ziceau ele. „Parcă ar fi o princesă. Vechea noastră învățătoare ne era de o miie de ori mai dragă“.

Al doilea învățător era un jidov și se numia Ionaș Ștern. Țăranii nu-și credeau ochilor când au văzut pe jidov.

„Dar ce-o fi și asta?“ ziceau ei. „Cum poate un jidov să învețe pe copiii de creștin?“

Până acum Schwanheimenii habar n'aveau de importanța legii neconfesionale. Acum se revoltă sentimentul lor creștinesc împotriva forței legale de a-și da copiii pe mâna jidovului.

Pe cerul senin, care suridea până acum Schwanheimenilor, au început a se forma norișori subțiri, cari amenințau din ce în ce a se îngroșa și a deveni nouri de furtună.

Primul scandal public l'a făcut Knack Duminecă la biserică. După obiceiul vechiu învățătorul diriginte trebuia să cânte la orgă. Pentru această osteneală organistul primia din cassa epitropiei un onorar, rezultatul unei vechi fundațiuni făcute anume pentru organist. Astăzi orga nu se auzia spre cea mai mare mirare a țăranilor. Parohul se apropiă de altar și intonă imnul „Asperges me“, la care răspunse corul lui Gerstle, dar orga tăcu și nu se auzi nici în cursul sf. liturgii.

„Dar ce-i astăzi, Vinerea Patimilor?“ șopti un epitrop la urechea primarului.

„Noul învățător mi-se pare că nu știe cânta la orgă. Vai nouă, căci ni s'a trimis un adevărat măgar!“

Din tăcerea orgei toți Schwanheimenii au tras consecința, că noul diriginte este un măgar. Dacă ar fi știut însă că în locul măgarului inofensiv au de a face cu un fudul răutăcios atunci și-ar fi schimbat cu totul părerea.

După sf. liturgie crâsnicul se prezentă la locuința lui Knack.

„Dle învățător să fii așa de bun să vii în data la Sfinția Sa!“

(Va urma).

Bibliografie.

A apărut:

„Convorbiri literare“ nr. 6—8 care formează partea II. a numărului iubilare pentru anul XL. cuprinde articoli de Onciu, Lăpădat, Dobrescu, Emilgar, Mera, Bianu, Murnu, ș. a.

Stelian Russu: **Folletoane**. Arad 1906. Cuprinde 8 bucăți de schiță și povestiri scurte. Pag. 75. Prețul 1 cor.

Aug. Paul: **Ion Popescu din Coaș**, conferință ținută la adunarea generală a desp. Chioran, asupra vieții neobosite a acestui profesor transilvan, Pag. 32. Prețul 1 cor.

N. Dobrescu: **Întemeierea mitropoliilor și a celor dintâi mănăstiri din țară**, contribuții la istoria bisericeii române. București 1906. Prețul 3 lei.

Biblioteca scriitorilor români: **Nicolsan, Cârlova și Stamatî, poezii și proză**. Publicație îngrijită de G. Bogdan-Duică. București, „Minerva“ 1906. Pag. 350. Prețul 1 cor. 50 bani.

„**Traian și solii Dacilor**“, acesta e titlul unui frumos tablou în colorii, reprodus după originalul aflător la expoziția română. Autorul acestui tablou e profesorul **Alexandru Resmerișă** dela Turn-Severin. Copia e de 77x57 cm. și costă 1 cor. 50 bani. Se află de vânzare la tipografia arhidiecezană. Recomandăm cu căldură procurarea acestui tablou, care va fi podoabă a fiecărui case românești.

Karácsonyi Iános dr.: **Magyarország egyháztörténete több vonásában, 970—1900**. Nagyvárad, 1906. Pag. 357. Prețul 4 cor.

Proprietar, editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa

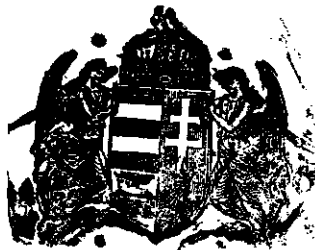
La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

la Timișoara-Fabric

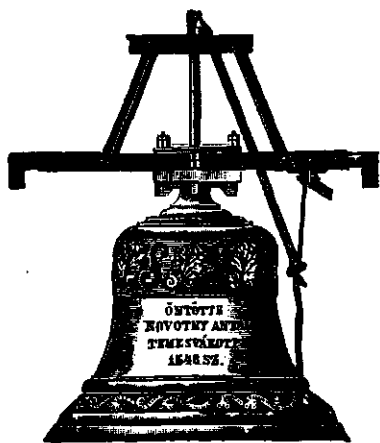
(8) 13-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre ale întoarceri cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transilvania“

din Sibiu

(7) 13-52

→ întemeiată la anul 1868 ←

în Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

• contra pericolului de incendiu și exploziune. •
edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

• asupra vieții omului •

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:

90,981.088 coroane.

capitale asigurate asupra vieții:

9,125.898 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,077,788.78 c. petru capitale asigurate pe viață 3,568,863.37 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etajiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Cea mai bună apă minerală.

Aduc la cunoștința Onoratului Public că
singur eu pot servi cu apa de:

RÉPÁTI

cea mai excelentă și sănătoasă
apă minerală.

BLAJ,

SALAMON SINBERGER.

Cea mai minunată și sănătoasă apă minerală.

A APĂRUT:

„Mântuește-ți sufletul“

Predici pentru misiuni.

Traduse de membrii Societății de lectură „Inocențiu M. Klain“
a Teologilor din Blaj.

Această carte în urma felului practic de a vedea și expune adevărurile ce le tractează, corespunde pe deplin scopului ce-l urmărește. Atât ca instrucție religioasă, cât și ca predicarea cuvântului dumnezeesc e la înălțimea dorită.

Constă din 37 coale 8° și costă 4 cor. 50 fl.

Se poate cumpăra dela Societatea de lectură „Inocențiu Măicu Clain“, și dela Librăria Seminarială.

În vara trecută, pe lângă
toată seceta mare ce a fost,
totuși în

Prima colonie
de viță de vie de pe
TÂRNAVĂ

a căreia proprietar e FR. CASPARI,
Mediaș 100, Transilvania,

unica în întreaga Ungaria, vița a fost
udată zilnic cu apă în quant de 5 mi-
lioane de litre, drept aceea e sin-
gura care poate liferă vița de vie fru-
moasă și trainică.

Catalog ilustrat, cu diferite
epistole de recunoștință, să
trimite gratis și franco.

(25) 11-20

FLORICELE DE CÂMP,
schite ușoare. De A. C. DOMȘA
Prețul 1 coroană.